

[Stæhr Jøhansen.]

holdet i dag det, at der ved siden af Danmarks radios kanaler til tv-1 er mulighed for udsendelse af 2, måske 3 landsdækkende programmer på UHF under forudsætning af, at der etableres det fornødne sendernet med 16 senderstationer og 20 kanalomsættere. Den tekniske begrundelse for et tv-monopol er hermed bortfaldet, et forhold, daværende kulturminister Hans Sølvhøj allerede gjorde opmærksom på i sin redegørelse til tinget i maj 1966.

På radiosiden er der plads for 3 landsdækkende programmer, som Danmarks radio alle beslægtlægger, det tredje efter at der i 1962 blev lovgivet mod den private sender Radio Mercur. Jeg kan altså ikke være enig med ministeren, når han i sin redegørelse siger, at fri konkurrence i æteren er en umulighed af tekniske årsager, og bruger dette som argument for at bibeholde Danmarks radios eneret. Der er efter min mening ikke tekniske hindringer for at skabe 1 eller måske 2 landsdækkende tv-stationer, som i kappestrid med det statslige tv søger at give seerne et alsidigt programudbud, således at der virkelig bliver noget at vælge imellem. Den tekniske udvikling har således medført, at radiomonopolet revner i sine fuger.

Ministeren omtalte nogle principielt forskellige radioordninger, hvor Danmarks radio placeres i det gode selskab, nemlig som en serviceorganisation, der er selvstændig og uafhængig af statsmagten, som det er tilfældet i en stor del af vor verden. Dette syn på den danske radioordning, således som den har været siden 1926, tages af ministeren yderligere til indtægt for en fortsættelse af radiomonopolet. Det er dog et spørgsmål, om radioordningerne verden over kan klassificeres, som ministeren har gjort, og om den danske statsradiofoni er helt rigtigt placeret. Forholdet er jo det, at et statsmonopol i dag langtfra er hovedreglen i de vesteuropæiske lande. Dette kendes derimod i diktaturstaterne, hvor systemet tillige er udbygget med statsdirigering af programvirksomheden.

I vor radioordning ligger programvirksomheden uden for statsforvaltningens kontrol, når talen er om den daglige drift. Men der er dog ikke tvivl om, at det er statsmagten, der bestemmer over omfanget af den samlede programvirksomhed. Danmarks

radios eneste væsentlige indtægtskilde, licenserne, fastsættes jo af ministeren med finansudvalgets tilslutning. Danmarks radios budgetter og regnskaber er undergivet statslig kontrol, og overskridelser kræver ministerens godkendelse. Personalepolitikken er samarbejdet med statens, og det statslige personaleloft er gældende for statsradiofonien.

Denne økonomiske spændetrøje for radioens frihed ønsker ministeren endog gjort strammere gennem overgang til egentlig statsfinansiering over skatterne. Ministeren kan ikke forestille sig, at det skulle gøre radioen til en statsinstitution, men mener, at der i denne situation kan sikres radioen fuld uafhængighed. Jeg tror desværre ikke, han har ret, selv om jeg er enig i, at det ville være ulykkeligt for landet at få en statsdirigeret radio som statsforvaltningens og den siddende regerings talerør. Efter min mening lægger ministeren op til større statsdirigering med sit forslag.

Finansiering over skatterne er i øvrigt af en række grunde en uheldig ordning. Det medfører, at de, der ikke har fjernsyn — og de er mange — kommer til at betale for dem, som har radio og fjernsyn, dernæst at sort-hvid-seerne kommer til at betale farveudsendelserne. Desuden er det vanskeligere end under det værende system at finde ud af, hvad udsendelserne i virkeligheden koster, og det kan være en inspiration til højere omkostninger. Endelig skiller man ansvaret og beslutningsretten, således at radiatorådet blot bliver udgiftsbestyrer, og det rummer den fornævnte fare for, at det bliver kulturministerens og regeringens statsradiofoni.

Alle disse ulemper findes ikke ved en privat radiofoni, således som vi har stillet forslag om. Den bliver ikke afhængig af statsøkonomien, og den vil som forretningsforetagende være nødsaget til at sætte tæring efter næring og alligevel yde det bedste i konkurrencen med den statslige Danmarks radio.

Selv om der ikke kan drages fuldgyldige paralleller til teaterverdenen, er problemstillingen her dog den samme, nemlig ønsket om at bevare den fulde kunstneriske frihed under et system med offentlige tilskud. På dette område er der intet statsmonopol, men tværtimod en mængde private virksomheder, der kapper om kunderne. For til-